

ВИЩА КВАЛІФІКАЦІЙНА КОМІСІЯ СУДДІВ УКРАЇНИ

вул. Генерала Шаповала, 9, м. Київ, 03110, тел. (044) 233-63-76, e-mail: inbox@vkksu.gov.ua

web: <http://www.vkksu.gov.ua> код ЄДРПОУ 37316378

25. 01. 2024 № 05-492/24 На № 9pc-630/23 від 06. 12. 2023

Судді Сьомого апеляційного
адміністративного суду,
Голові Ради суддів України
Богдану МОНІЧУ

davidenko@court.gov.ua
inbox@7aa.court.gov.ua

Шановний пане Богдане!

На Ваші звернення від 06 грудня 2023 року № 01ел-3700/23 та від 28 грудня 2023 року № 05-3958/23 повідомляємо таке.

Відповідно до частин першої – третьої статті 62 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» (далі – Закон) суддя зобов'язаний щорічно до 1 травня подавати шляхом заповнення на офіційному веб-сайті Вищої кваліфікаційної комісії суддів України декларацію доброчесності за формою, що визначається Комісією.

Декларація доброчесності судді складається з переліку тверджень, правдивість яких суддя повинен задекларувати шляхом їх підтвердження або неспіттвердження.

У декларації доброчесності судді зазначаються прізвище, ім'я, по батькові судді, його місце роботи, займана посада та твердження про:

1) відповідність рівня життя судді наявному в нього та членів його сім'ї майну і одержаним ними доходам;

2) своєчасне та повне подання декларацій особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та достовірність задекларованих у них відомостей;

3) невчинення корупційних правопорушень;

4) відсутність підстав для притягнення судді до дисциплінарної відповідальності;

5) сумлінне виконання обов'язків судді та дотримання ним присяги;

6) невтручання у правосуддя, яке здійснюється іншими суддями;

7) проходження перевірки суддів відповідно до Закону України «Про відновлення довіри до судової влади в Україні» та її результати;

8) відсутність заборон, визначених Законом України «Про очищення влади».

Декларація доброчесності судді може містити інші твердження, метою яких є перевірка доброчесності судді.

Зауважуємо, що «доброчесність» є конституційною вимогою до суддів, тобто ключовою категорією у формуванні морально-етичного образу суддів, запорукою довіри до суддів та судової влади загалом.

Доброчесність – це необхідна морально-етична складова діяльності судді, яка, серед іншого, визначає межу і спосіб його поведінки, що базується на принципах об'єктивного ставлення до сторін у справах та чесності у способі власного життя, виконанні своїх обов'язків та здійсненні правосуддя (постанова Великої Палати Верховного Суду від 10 листопада 2022 року у справі № 9901/355/21).

Таким чином, реалізуючи повноваження щодо затвердження форми декларації доброчесності Вища кваліфікаційна комісія суддів України, діючи з певною свободою розсуду, вправі передбачати в декларації, окрім тверджень, які прямо визначені законом, й інші, метою яких є перевірка широкого спектру ознак чи рис, що охоплюються поняттям доброчесності судді.

Рішенням Комісії від 31 жовтня 2016 року № 137/зп-16 затверджено форму декларації доброчесності судді, а також визначено правила її заповнення та подання.

Твердження декларації доброчесності в редакції рішення від 31 жовтня 2016 року № 137/зп-16 безпосередньо ґрунтувалися на положеннях Закону та нормах антикорупційного законодавства.

Рішенням Комісії від 02 листопада 2023 року № 120/зп-23 внесено зміни до форми декларації доброчесності судді (кандидата на посаду судді), затвердженої рішенням від 31 жовтня 2016 року № 137/зп-16 (зі змінами, внесеними рішенням від 24 вересня 2018 року № 205/зп-18), та викладено її в новій редакції. Зміни торкнулися і Правил заповнення та подання декларації доброчесності судді (кандидата на посаду судді).

У процесі роботи над змінами до форм декларацій Комісією враховано практику розгляду повідомлень про неповноту та/або недостовірність тверджень у декларації доброчесності судді, проаналізовано інформацію, яка надійшла від судів і стосується найбільш поширених питань, що виникають при заповненні декларації, та пропозиції щодо внесення змін до чинних форм декларації.

Водночас метою зміни змісту окремих тверджень декларації доброчесності є не лише більш повна демонстрація фактів із життя судді чи кандидата на посаду судді, але й визначення їх ставлення до встановлених для суддів норм та правил у сфері запобігання корупції, етики, сприйняття цінностей добра та справедливості, ступеня їх щирості, відкритості при заповненні декларації.

При цьому абсолютна більшість тверджень декларації доброчесності за формою згідно з рішенням Комісії від 02 листопада 2023 року № 120/зп-23 не є новими, адже підлягали декларуванню і за правилами, встановленими рішенням Комісії від 31 жовтня 2016 року № 137/зп-16. Правила поведінки судді, які кореспондують твердженням, що містяться в декларації доброчесності,

визначаються нормами Конституції України, законами України «Про судоустрій і статус суддів», «Про запобігання корупції», «Про забезпечення функціонування української мови як державної», Кодексом суддівської етики та іншими нормативно-правовими актами.

Декларація – це електронний документ, який ілюструє відомості про спосіб життя декларанта, дотримання ним певних норм та правил у його повсякденному житті та професійній діяльності. Тому твердження декларації не є джерелом нових чи додаткових обов'язків суб'єкта декларування, адже основна мета декларації полягає у висвітленні дотримання ним правил, встановлених іншими нормативно-правовими актами.

Не є виключенням і декларація доброчесності за формою, встановленою рішенням Комісії від 02 листопада 2023 року № 120/зп-23.

Необхідно враховувати, що правовий статус судді характеризується, зокрема, наявністю визначених законодавством професійних обов'язків, які мають як моральну, так і правову природу.

Усвідомлення суддею свого професійного обов'язку передбачає турботу про професійну гідність, постійне вдосконалення професійної майстерності, прагнення виховувати своєю діяльністю та особистим прикладом повагу до закону та правосуддя. На суддю як на публічного посадовця покладено обов'язок нейтральності та неупередженості.

За загальними ідеями Кодексу суддівської етики, затвердженому в новій редакції рішенням XI (чергового) З'їзду суддів України від 22 лютого 2013 року, судді зобов'язані демонструвати і пропагувати високі стандарти поведінки, у зв'язку з чим добровільно беруть на себе більш істотні обмеження, пов'язані з дотриманням норм та правил як у поведінці під час здійснення правосуддя, так і в позасудовій поведінці. Суддя має докладати всіх зусиль до того, щоб, на думку розсудливої, законослухняної та поінформованої людини, його поведінка була бездоганною.

У роз'ясненнях, наведених в Коментарі до Кодексу суддівської етики, затверджених рішенням Ради суддів України № 1 від 04 лютого 2016 року, зазначено, що суддя добровільно приймає на себе обмеження, пов'язані з виконанням своїх професійних обов'язків, які унеможливають створення умов, що викликатимуть сумніви в доброчесності поведінки судді та його безсторонності, незалежності й об'єктивності. Ефективність правосуддя залежить насамперед від особистих чеснот судді. Відповідно до статей 1-3 Кодексу суддівської етики суддя повинен бути прикладом неухильного додержання вимог закону і принципу верховенства права, присяги судді, а також дотримання високих стандартів поведінки з метою зміцнення довіри громадян у чесність, незалежність, неупередженість та справедливість суду.

Із наведеного слідує, що закон імперативно й безальтернативно покладає на суддів обов'язок перед суспільством щороку подавати декларацію доброчесності судді та задекларувати повні та достовірні відомості, пов'язані як з професійною діяльністю, так і з позапроцесуальним життям.

Як зазначалося раніше, подавати декларацію доброчесності у встановлений законом строк є обов'язком судді. Неподання, несвочасне

подання декларації доброчесності суддею або декларування в ній завідомо недостовірних (у тому числі неповних) тверджень мають наслідком дисциплінарну відповідальність, встановлену Законом.

Декларація доброчесності – це документ, орієнтований на застосування всією суддівською спільнотою упродовж тривалого часу. До того ж переважну більшість тверджень декларують і кандидати на посаду судді. Ознаки нормативності цього документа унеможлиблюють врахування в його формі індивідуальних ситуацій та обставин кожного судді (кандидата на посаду судді).

Однак, якщо обставини, у яких опинився суддя (кандидат), допускають неоднозначне їх тлумачення, декларант може скористатися правом та надати в розділі III декларації доброчесності пояснення щодо вибору того чи іншого способу декларування.

Стосовно роз'яснення змісту понять «рівень життя», «майно та дохід», «витрати», «законні джерела отримання доходу», «володіння/користування/розпорядження майном», «розумний захід виявлення інформації» тощо зауважуємо, що до повноважень Комісії не належить тлумачення загальних правових понять та категорій, що застосовуються в інших нормативно – правових актах (законах України «Про судоустрій і статус суддів», «Про запобігання корупції», «Про забезпечення функціонування української мови як державної», Цивільному кодексі України, Кодексі суддівської етики, Бангалорських принципах поведінки суддів та інших).

Згідно з частиною другою статті 19 Основного Закону органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

Виходячи із наданих Законом повноважень, Вища кваліфікаційна комісія суддів України не може тлумачити та надавати роз'яснення змісту вказаних у зверненні термінів.

Звертаємо увагу, що багато Ваших запитань (приміром: яким чином суб'єкти декларування повинні оцінювати та порівнювати свій рівень життя з майном і доходами? Як оцінювати майновий стан/витрати членів сім'ї, інших осіб? Як забезпечується дотримання правил конфіденційності та приватності при зборі та зазначенні відомостей про майновий стан інших осіб? Які документи або докази потрібні для підтвердження вжитих заходів і з'ясування майнового стану? Які критерії чи стандарти є прийнятні для перевірки твердження про достовірність відомостей? Чи включає «користування» тимчасове використання майна, яке не належить суб'єкту декларування? Що конкретно вважається використанням статусу займаної посади? Які дії треба вчинити суддям, які, можливо, набули громадянство іншої держави до введення нових правил? Які конкретно дії вважаються такими, що спрямовані на набуття громадянства/підданства іншої держави? Що є порушенням присяги, які конкретно випадки свідчать про таке порушення?) носять абстрактний характер.

Інформуємо, що Комісія як державний колегіальний орган суддівського врядування визначила форму декларації, правила її заповнення, а тому започаткувала та продовжує практику надання суддям методичних рекомендацій

з питань, що виникають при заповненні та поданні декларації доброчесності. З цією метою на офіційному вебсайті Комісії в розділі «Декларації» створено рубрику «Питання-відповіді», де по мірі надходження та опрацювання розміщуються відповіді на питання, що виникають у процесі заповнення декларації доброчесності судді (кандидата на посаду судді) за індивідуально визначених фактичних обставин.

Голова

Роман ІГНАТОВ